

Szab. kir.

S O P R O N

Mc 1623

városa

hitfelekezeti jelleg nélküli

FŐREÁL-TANODÁJÁNAK

harmad

évi-értesítvénye

az

18 $\frac{70}{71}$ tanévben.

SOPRONI ÁLLAMI SZÉCHENYI ISTVÁN GIMNÁZIUM
Szakleltár f. sz.: <i>14.</i>
<i>R. 143.</i>

Sopron.

Nyomatott Reichard Adolfnál.

1871.

Tartalom.

	Lap.
A. Történeti adatok a soproni főrealtanodáról az 187 ^o / _I	4
B. Tanári kar	16
C. Tanterv	17
D. Tanszerek	25
E Jótévk	32
F. a) A tanulók összes himnutatása	34
b) A tanulók névjegyzéke	35
G. Tudnivaló a jövő tanévre	43

A.

Történeti adatok

a

s o p r o n i f ő r e a l t a n o d á r ó l

187_I.

A nagyméltóságu vallás és közoktatási magyar kir. Ministerium 1868-ik aug. hava 14-én 13371. szám alatt kelt intézménye folytán intézetünkben ez iskolai évben az 5-ik osztály léptettetett életbe. E körülmény helyiségeink szaporittatását tevé szükségessé.

Miután azonban a mult évben tervezett építkezés, melynek költsége már tavál a zárszámlába fel volt véve, keresztül nem vitétt, oly segédeszközök felhasználása vált szükségessé, melyek által a szükséglet látszólagosan kielégíthetetik. Így történt, hogy az eddigi hivatalszoba a felsőbb osztály tanszobájául, hivatalszobának pedig az elemi főtanoda értekezleti helyisége rendeltetett; míg az elemi tanoda számára értekezleti helyiségül az eredetileg intézeti szolgának szánt lakhely jeleltetett ki. De miután intézetünknek rendelkezésére így csak egy helyiség adatott át, s az első osztályba száznál több, a második osztály látogatására pedig nyolczvannál több tanuló jelentkezett, kik egy tanteremben a fenn álló rendeletek s a tanítás és nevelés eszméjénél fogva nem hagyathattak; a tanári testület kénytelenített, az első osztályba jövő tanulókat

A.
Beitrag zur Geschichte
der
Oedenburger Oberrealschule
187°.

Auf Grund der Bestimmungen der Gründungs-Urkunde, welche durch das hohe kön. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht mit Erlass vom 14. August 1868, Z. 13371 sanctionirt worden sind, wurde an der hies. Realschule im laufenden Schuljahre die fünfte Klasse eröffnet. Dies machte die Vermehrung der Schul-locale nothwendig.

Nachdem aber der schon in das Budget des Jahres 1870 aufgenommene Zubau nicht ausgeführt worden ist, musste zur Aus-hilfe ein Palliativ-Mittel gewählt werden, welches darin bestand, dass das frühere Amtszimmer zum Schullokale für die vierte Klasse, zum Amtszimmer das Conferenzlokale der Normalhauptschule bestimmt, und letzterer Anstalt für das abgetretene Locale die ursprüng-lich für den Schuldiener bestimmte Wohnung als Conferenzzimmer zugewiesen wurde. Unter gewöhnlichen Verhältnissen wäre hiedurch allerdings nothdürftig abgeholfen gewesen. Nachdem jedoch auch im heurigen Schuljahre für die erste Klasse sich abermals über Hundert und für die zweite Klasse 83 Schüler sich anmeldeten, welche in einem Unterrichtslocale, in Berücksichtigung der diesfalls bestehenden gesetzlichen Bestimmungen und in Anbetracht der Wichtigkeit des Unterrichts und der Erziehung, nicht untergebracht werden durften, so stellte sich die traurige Wahrnehmung heraus, dass durch obiges Mittel dem Bedürfnisse der Anstalt noch nicht Genüge geleistet worden ist. Die oben ausgewiesene Schülerzahl legte dem Lehrkörper die Pflicht auf, die erste Klasse in zwei Parallelabtheilungen zu trennen, ja derselbe hätte dasselbe auch mit

két párhuzamos osztályra választani, s ugyanezt a második osztálybeli tanulókkal is szeretne volna tenni, ha a tanszobák és a tanerő hiány ezt nem tette volna lehetetlenné.

Az első osztálynak ilyképeni elkülönítése által az ujonnan nyert ötödik tanterem tehát a párhuzamos első osztály által lőn elfoglalva, s ötödik osztályunk ez évben is vándor osztálylyá vált, melynek tanulói az esetlegesen megürült tantermekben oktattattak.

Mivel azonban a 2-ik osztálybeli tanulók, kik a 80-t meghaladták, sem oktathattak egy teremben azon tantárgyakban, melyek oktatásánál a tanulók nagyobb térre szorulnak, — így ezeknek kétváltásztása a mértan és mértani rajz, — a szabad kézi rajz és a szépírási tanórákban is szükségessé vált, de a többi tantárgyakban együttesen oktattattak.

Lényeges hiányt szenvedett az intézet még az által is, hogy a mintázás és vegytani kísérletekhez nem volt alkalmas helyiség található. E két tantárgy ugyanis oly fontos, hogyha jövőre az intézet feladatának megfelelni akar, e két helyiség nélkül el nem lehet. Igaz ugyan, hogy a község nagylelkű gondoskodásánál fogva a városi iskolák mellé egy diszes kétemeletes épület állittatik fel, — és mint mondatik — kizárólagosan reáltanodai szükségletekre, mi által ugyan szép és világos tanszobákkal fognánk elláttatni, de korántsem oly helyiségekkel, melyek a mintázáshoz és a vegytani kísérletekhez alkalmasak lennének s e tekintetben ezen csakis a tanodaépületben lévő, de jelenleg más céloknak szentelt helyiségek átido-
mitása által lehetne gyökeresen segíteni.

A tanári-karban is részint az ötödik osztály újbóli felállítása — részint más okoknál fogva is nagyobb szerű változás történt. Ugyanis:

A múlt években ez intézet vezetésével megbizott Fuchs Pál tanár ur igazgatói állomásáról határozottan visszalépett, s így az intézet jelen évbéni igazgatásával a nemes közgyűlés által múlt évi szeptember 28-án tartott ülésben 2649. szám alatti határozattal alulirott bizatott meg. Továbbá Koleczkáry József ur, mint a vegy-

den Schülern der zweiten Klasse gerne gethan, wenn nicht der Mangel an Unterrichtslokalitäten und an verfügbaren Lehrkräften die Durchführung dessen unmöglich gemacht hätte.

Durch die Trennung der ersten Klasse in zwei Abtheilungen wurde nun das fünfte Unterrichtslocale in Verwendung gebracht, und unsere fünfte Klasse zur Wanderklasse gestampelt.

Da aber auch der Unterricht mit den gesammten, die Zahl achtzig übersteigenden Schülern der zweiten Klasse insbesondere in den Gegenständen, bei welchen auch mehr Raum erforderlich ist, keinen segensreichen Erfolg zu erwarten versprach, so ist die Trennung auch dieser Klasse beim Unterrichte in der Geometrie und im geometrischen Zeichnen, im freien Handzeichnen und im Schönschreiben durchgeführt worden, während in den anderen Unterrichtsgegenständen die gesammten Schüler dieser Klasse in einem Lokale vereint belassen werden mussten.

Der Mangel an geeigneten Localitäten machte sich aber auch noch bei anderen Unterrichtsgegenständen fühlbar. So konnte für das Modelliren und für die praktischen Uebungen in der Chemie kein Plätzchen ermittelt werden, das zu diesen Zwecken hätte in Verwendung gebracht werden können. Beide Zwecke sind aber so wichtig, dass für die Zukunft, so die Anstalt ihrer Aufgabe entsprechen soll, Lokale zu diesen Zwecken nicht entbehrt werden können. Wohl ist durch die Fürsorge der löbl. General-Versammlung dieser Stadt ein neuer und schöner Zubau zum Schulhause, — und wie es heisst, — ausschliesslich zu Zwecken der Realschule ausgeführt worden, wodurch zwar Unterrichtslokale, aber kaum Lokalitäten für einen Modellirsaal und für praktische Uebungen in der Chemie gewonnen werden, und es dürfte in dieser Hinsicht nur durch Adaptirung vorhandener, gegenwärtig aber zu anderen Zwecken verwendeter Locale abgeholfen werden.

Bezüglich des Personalstandes der Lehrer ist theils durch Errichtung der fünften Klasse, theils durch andere Umstände auch eine wesentliche Veränderung eingetreten.

Der früher mit der Leitung dieser Anstalt betraut gewesene Herr Prof. Paul Fuchs, hat als Director freiwillig und entschieden resignirt, worauf mit der Direction für das laufende Schuljahr der Gefertigte durch die löbliche General-Versammlung mit Beschluss vom 28. September 1870, Zahl 2649 betraut worden ist. Auch hat

tan és természetrajz tanításával megbízott tanár állomásáról végképen leköszönt.

Az ötödik osztály életbeléptetése által szükségessé vált két tanári állomás betöltésére hirdetett pályázatra azonban oly kevesen jelentkeztek, hogy egyelőre csakis a szabad kézrajzi tanári állomás volt betölthető Hauser Károly ur megválasztása által, ki is községünkben már, mint magán rajztanár, huzamosb működése által magának jó hirt s nevet vivott ki.

Hogy tehát a Kolecskár tanár ur visszalépése által megürült, s még betöltetlenül maradt tanszékre alkalmas egyéniség legyen található, másodszor hirdettetett pályázat, és pedig azon kedvezmény-nyel, hogy a pályázóknak tetszésökre hagyatott, azon szakmákat ki-jelelniök, melyekben előkészültségöknél fogva sikeresen taníthatnak.

S e pályázat azon nem várt eredménnyel lőn koszoruzva, hogy annyi pályázó jelentkezett, miszerint nyugodt lelkiismerettel még választani is lehetett.

A pályázók közül ez alkalommal Wallner Ignác ur, a vegy-tan tudora és a gyógyszerészet magistere lőn a vegytani és természetrajzi tanszékre rendes tanáru, Divald József ur pedig a német és magyar nyelv, ugyszinte a földleírás helyettes tanárául a t. közgyűlés m. e. nov. hava 2-án 3006. szám alatti határozattal meg-választva, kik is működésüket intézetünkben még mult évi november hava 15-én kezdték meg.

Örömmel kell ez alkalommal azon tapasztalatot is jeleznem, hogy a reáltanodák rendeltetése s célja felől — a nézetek már inkább tisztulni és szilárdulni kezdenek. Ezt elvitázhatlanul bizonyítja intézetünk tanítványainak létszáma. Intézetünk az 186 $\frac{3}{8}$ -ik tanévben, mikor még csak három osztályu volt, 157; az 18 $\frac{9}{8}$ -ik tanévben, mint négy osztályu 207 tanuló által látogatott, míg a lefolyt tan-évben az öt osztályban már 264 tanuló nyert oktatást. E száraz számok fennen hirdetik azon megcáfolhatlan igazságot, hogy váro-sunk és vidékünknek ilynemű középtanoda elkerülhetlen szükségévé vált. Hogy intézetünk fontosságáról vidékünkre nézve a n. m. val-lás és közoktatási magyar kir. ministerium is teljes meggyőződést

Herr Josef Kolecskár, Prof. der Chemie und Naturgeschichte mit Beginn des laufenden Schuljahres seine, durch ein Jahr bekleidete Professur niedergelegt.

Zur Besetzung der bei Errichtung der fünften Klasse als nothwendig bezeichneten Lehrerstellen ist von der löblichen Stadtgemeinde der Concurs ausgeschrieben worden, doch es meldeten sich für die ausgeschriebenen Stellen so wenig Competenten, dass nur die Lehrersstelle für das freie Handzeichnen, auf die erste Concursausschreibung durch die Wahl des in hiesiger Gemeinde als Privatzeichnenlehrer rühmlichst bekannt gewesenen Herrn Josef Hauser besetzt werden konnte.

Um nun sowohl für den ausgeschiedenen Herrn Josef Kolecskár, sowie für die unbesetzte zweite Lehrerstelle verwendbare Lehrkräfte gewinnen zu können, ist ein zweiter Concurs zur Besetzung dieser Stellen mit Supplenten in der Weise ausgeschrieben worden, dass die Bezeichnung der Unterrichtsgegenstände, in welchen die Concurrenten zu wirken sich befähigt fühlen, denselben überlassen worden ist.

Auf diese Concursausschreibung war nun die löbl. Stadtgemeinde so glücklich, von mehreren fachlich gebildeten Männern wählen zu können.

Von diesen Concurrenten wurde jetzt durch die löbl. General-Versammlung am 2. Nov. 1870 mit Beschluss Z. 3006 der Dr. der Chemie und Magister der Pharmacie Herr Ignaz Wallner zum Prof. der Chemie und Naturgeschichte, und Herr Josef Diewald, zum Supplenten für das ungarische und deutsche Sprachfach dann für Geographie gewählt, welche Herren ihren diesseitigen Wirkungskreis mit 15. November 1870 angetreten hatten.

Dass man die Wichtigkeit des Realschulunterrichtes nun schon mehrfach aufzufassen beginnt, kann wohl durch die Frequenz unserer Anstalt auf das Klarste nachgewiesen werden, denn während unsere Anstalt im Schuljahre 1868/9 in den damaligen 3 Klassen 157, im Schuljahre 1869/70 in den damaligen 4 Klassen 207 Schüler zählte, stieg die Zahl derselben im laufenden Schuljahre schon auf 264. Diese Ziffern verkünden mit lauter Stimme die Wahrheit, dass eine Oberrealschule für unsere Stadt und deren unmittelbare Umgebung zum unumgänglichen Bedürfnisse geworden ist, welches Bedürfniss auch durch unsere hohe Landesregierung und durch den

szerzett, bizonyítja ama tény, hogy e magas kormány közege folyó évi költségvetésébe a soproni főreáltanoda segedelmezésére 4000 frtot o. é. sorozott, és ezen összeget alapos indokolása által, a képviselői testület által meg is szavaztatá.

Örömemre szolgál továbbá azon tényt is hivatalosan közzé tenni, hogy sz. kir. Sopronváros közönsége, mint ez intézet pártfogója nagylelkűségénél s a nevelés iránti buzgalmánál fogva intézetünk felszerelésére butorzattal és taneszközökkel eleismerendő áldozatot hozott, s nemcsak az ujonnan megnyitott 5-ik osztály számára elébb a tanítóképezde által használt butorzatot rendelé, hanem a természettani, vegytani és mértani tanszerek célszerű megóvására öt nagyobbyszerű szekrényt is készíttete, melyek megszerzése 310 frtba került. Továbbá a beiratási díjak és a magántanulók által fizetendő tandíjak nagylelkű átengedése által a tanári kart nemcsak azon kedvezményben részesíté, hogy e kettős cím alatt ez iskolai évben befolyt 620 frtot az intézet könyvtárának nagyobbyszerű művek megszerzése általi gazdagítására; hanem a vegytan célszerű előadására kimutatott szükségletre még 507 frt 12 krnyi összeg kifizetését is utalványozni rendelé.

Nem hagyhatom továbbá e helyen említés nélkül azt, hogy intézetünk még más oldalról is nevezetes adományokban részesült. Így a soproni takarékpénztár t. c. részvényesei múlt évi tiszta nyereseményekből 400 frtnyi összeget utalványoztak intézetünknek azon célból, hogy ez oly nagyobbyszerű készletek megszerzésére fordíttassék, melyek a leltárban, mint takarékpénztári ajándékok nyilván tartandók lehessenek. Más oldalról is szerencsés volt intézetünk ajándékozókat számlálni, kiknek nevök a jótékony adakozók jegyzékében fel is soroltatik, s akik részint könyvekkel, részint tanszerekkel kegyeskedtek intézetünket megajándékozni, mely adományokért tehát nemeslelkű pártfogóinknak ez uttal csak, legmélyebb s legőszintébb hálámat nyilváníthatom azon forró óhajtással, bár a jó Isten őket intézetünknek ezentul is megtartani s intézetünk javára még számos hasonérzelmű ügybarátokat nyerni engedne! Mert egy ujonnan felállított reáltanoda sok és különnemű tanszerekre és segédeszközökre szorul, melyek beszerzése a nemes község pénzere-

gesetzgebenden ung. Reichstag anerkannt und dadurch bekräftigt worden ist, dass unserer Anstalt schon für das laufende bürgerliche Jahr aus den öffentlichen Staatsmitteln eine Subvention von 4000 fl. österr. Währ. votirt und zur Ausbezahlung angewiesen worden ist.

Durch die Munificenz der hies. Stadtgemeinde hat auch im abgelaufenen Schuljahre die Anstalt eine bedeutende Vermehrung an Einrichtungsstücken und Lehrmitteln erhalten. Es hat dieselbe nicht nur für die neu errichtete fünfte Classe die Schuleinrichtungsgegenstände der früher im Schulhause untergebracht gewesenen Praeparandie überlassen, sondern auch durch Anschaffung fünf neuer Doppelschränke zum zweckmässigen Unterbringen physikalischer, chemischer, naturhistorischer und geometrischer Lehrmittel auf die zuvorkommenste Weise gesorgt und dafür 310 fl. ö. W. verausgabt; es hat dieselbe auch ferner durch Ueberlassung der Einschreibgebühr der Schüler und durch Zuweisung des von den Privatschülern zu entrichtenden Schulgeldes, unter welchen beiden Titeln der Betrag von 620 fl. erzielt wurde, den Lehrkörper in die Lage gesetzt, Neuanschaffungen für die Anstaltsbibliothek und für einzelne Lehrfächer durchführen zu können, sondern auch ausserdem zu Zwecken des Chemieunterrichtes den Betrag von 507 fl. 13 kr. ö. W. angewiesen.

Es kann hier auch nicht unerwähnt bleiben, dass für die Bereicherung der Lehrmittelsammlungen selbst von anderer Seite her groszmüthige Opfer gebracht worden seien. So haben die Herren Actionäre der hies. Sparkassa von dem Reingewinn des Jahres 1870 die ansehnliche Summe von 400 fl. ö. W. der Anstalt mit der Bestimmung gespendet, dass hiefür namhafte Apparate angeschafft und als Geschenk der Sparkassa im Inventar in Evidenz gehalten werden sollen; so haben auch noch mehrere Private, deren Namen im Verzeichnisse der Wohlthäter aufgeführt erscheinen, der Anstalt theils Bücher, theils Lehrmittel zukommen lassen, wofür den edlen Gönnern der wärmste und aufrichtigste Dank hiermit mit dem heissen Flehen dargebracht wird, dass Gott sie der Anstalt noch ferner erhalten und auch gleichgesinnte edle Freunde der Jugendbildung unserer Anstalt gewinnen helfen möge! Vierter und verschiedenartiger Mittel bedarf eine junge Anstalt, deren Beistellung dem öffentlichen Schatze ausserordentliche Lasten auf-

jét tulfelett igénybe veszi, míg a nagyszámu de nemeskeblü ügybarátok csekély áldozata által a taneszközök és szerek igen könnyen lehetnének megnyerhetők.

Szabadjon tehát nekem ez alkalommal az intézet nevében őszinte kérelmet intéznem városunk ama t. c. polgáraihoz, kik, tudtom szerint is, magányos lakaikban oly tudományos gyűjteményeket, vagy egyes oly tárgyakat tartanak félve őrizet alatt, melyek egyes tantárgyak magyarázásánál célszerűen volnának felhasználhatók, hogy azokat szép, tágas és világos termeinkbeni elhelyezésre átengedni sziveskednének, hogy így azok itt számtalan tudnivágyó ifju ismeretének öregbítésére szolgálhassanak.

Kötelességem végre néhány gyászos sort is csatolni tudósításomhoz.

A kérlelhetlen halál a lefolyt iskolai évben is megkivánta a maga áldozatát. Giffing Sándor 4-ik és Tschida Károl 5-ik osztálybeli tanulót ugyanis, kik mindegyike reményteljes és széptörekvésü ifju volt, s kik intézetünk diszkoszorujában, mint ragyogó gyöngyök tündöklöttek, az elsőt hagymáz, az utóbbit tüdővész következtében ragadta ki az élők sorából s ez által azon ifjak édes szülőinek szép várakozásaikat s reményöket megsemmisíté.

Tanulóink számát ritkította továbbá az inség s szegénység is, mert három szép tehetségü s szorgalmas ifju, azon oknál fogva, mivel nem szerezheté meg magának a mindennapi kenyeret, s nem kutathatott ki oly helyet, hol fáradt testét a napi munka után pihenésre hajthatja, kénytelen vala intézetünket elhagyni, s oly foglalkozást keresni, mely után táplálékot s hajlékot nyer. Igaz ugyan hogy városunk nemes közönsége 13 szegény, de iparkodó ifjut a tandij fizetésének kötelezettsége alól felmenté; igaz, hogy a jelen tanévben is találkozott oly nemeslelkü pártfogó, ki egy szegény, de jóerkölcsü s szorgalmas tanuló számára 12 frtnyi ösztöndíjt adott rendelkezésre; igaz, hogy a tanári testület minden töle kitelhető módon a felsőbb osztályu szegényebb tanulóknak kereseti forrást nyújtani igyekezett; s igaz végre az is, hogy községünk több nemes érzelmü lakosa tanulóink közül többeknek a hét határozott napjaiban étkezést nyújtott; — de mily parányinak fog ezen segélyezés látszani, ha más hasonló tanodáknak e célra fordított összegeivel összehasonlitjuk.

Elöttem fekszik a soproni ev. lyceum ez évi tudósítványa,

erlegt, die aber durch Opferwilligkeit edler Jugendfreunde der Anstalt zugeführt werden könnten. Es sei mir daher im Namen der jungen Anstalt gestattet, hiermit an die edlen Bewohner unserer Stadt die Bitte richten zu dürfen, dass sie die in ihren dunklen Familienkämmerlein verborgen gehaltenen historischen oder anderen wissenschaftlichen Gegenstände, die vollkommen geeignet sind zur Versinnlichung, Voranschaulichung u. Belebung so mancher Unterrichtsgegenstände zu dienen, den freundlichen und besuchten Räumen unserer Schule widmen möchten, damit diese zum Gemeingute werden, und den wissensdurstigen Jünglingen reiches Labsal bieten.

Die Anstalt ist aber auch im abgelaufenen Jahre von so manch herbem Schicksalsschlage getroffen worden.

Hiezu rechne ich vor Allem das traurige Ereigniss, dass der unerbittliche Tod die Schüler Alexander Giffing der IV. und Karl Tschida der V. Klasse, beide hoffnungsvolle und strebsame Jünglinge, die als Zierde der Anstalt galten, ersteren durch Typhus, letzteren durch Lungentuberkulose ihrer rühmlich begonnenen Laufbahn entriss, und dadurch auch ihre lieben Eltern ihres gerechten Stolzes und ihrer begründeten Hoffnung beraubte.

Auch kann ich nicht unerwähnt lassen, dass die Anstalt im abgelaufenen Schuljahre die traurige Erfahrung machen musste, dass drei begabte und fleissige Schüler wegen Mangel an Subsistenzmitteln ihre Laufbahn verlassen mussten.

Es hat wohl die löbl. Stadtgemeinde 13 arme Schüler von der Entrichtung des Schulgeldes befreit; es hatten wohl einzelne Herren des Lehrkörpers alle Mühe aufgeboten um armen Schülern aus den höheren Klassen durch Correpetitionen Gelegenheit zu bieten sich das zur Deckung ihrer Schulbedürfnisse Erforderliche zu erwerben; es hatten wohl auch warme Schulfreunde, so manche unserer Schüler abwechselnd mit Kost versehen; — es hat wohl auch ein grossmüthiger Gönner auch im heurigen Schuljahre einen armen wohlgesitteten und fleissigen Schüler mit einem Stipendium von 12 fl. ö. W. bedacht; — doch nur geringfügig müssen all' diese Unterstützungen erscheinen, wenn man die Beneficien, mit denen Schüler älterer Anstalten bedacht werden, in's Auge fasst. Werfen wir nur einen Blick in das heurige Jahresprogramm des hies. ev. Lyceums und Seminars, und wir können da die freu-

mely arany számokkal örökíti meg azon magasztos tényt, hogy ezen intézet 382 tanulója közül, 182 ebéddel és vacsorával láttatik el, részint ingyen, részint pedig mérsékelt évi fizetés mellett s azon felül 76 1849 frt 24 kra rugó dijpénzben részesítettett, holott a 49 képezdei tanuló közül 39 ebédet és vacsorát kapott, 19 ifju 308 frt 18 krnyi dijpénz összeget huzott; mindnyájának pedig ezen intézet termeiben szabad lakása volt. Más intézetek a segedelmezésre tán még kedvezőbb s nagyobb számokat is birnának felmutatni!

Intézetünk részéről tétettek ugyan lépések, hogy a n. m. vallás és közoktatási magyar királyi ministerium által hirdetett pályázatokra intézetünk páratlan szorgalmu tanulói is benyujtsák kérévényeiket, hogy ily állami ösztöndijban részesülhessenek, ámde ez ideig a törekvést várt siker nem koronáza.

Intézetünk tehát, mint az ujkor szülöttje s a tanulók gyámolítására szükségelt alapok nélkülözője, e körülményeknél fogva azon szomorú és aggasztó jövőnek néz elébe, hogy több tanulója, kik szép tehetségekkel birnak, s egykor az ipar, építészet, bányászat vagy erdészeti terén jeles férfiakká válhattak volna, — anyagiak hiányánál fogva oly alárendelt polgári működési kört választani kénytelenitendnek, melyben tehetségöket egész kiterjedésben nem értékesithetik.

E valóban lesújtó tudat a tanári testületet ama lépésre fogja késztetni, hogy kiindulva azon közbeszéd nagy igazságától: „segíts magadon, akkor az Isten is segítend“ — oly segélyző egyület megalakítához fogjon, melynek jövedelméből, habár kisebb mérvben is, szegénysorsu tanulók sanyaru helyzetén segíthethessen.

Adja az ég, hogy ezen megpendített eszme testté alakuljon!

dige Wahrnehmung machen, dass von den 382 Schülern des Lyceums 182 mit Mittags- und Abendkost, theils unentgeltlich, theils für einen ermässigten Betrag versehen, und 76 Schüler mit Stipendien im Gesamtbetrage von 1819 fl. 24 kr. ö. W. und 2 Stück Dukaten betheiligt worden seien, während von den 49 Schülern des Seminars 39 mit Mittags- und Abendkost im Alumneum versehen, 19 mit dem Stipendialbetrage von 308 fl. 18 kr. ö. W. und sämtliche mit Wohnung und Beheizung bedacht worden seien. Bei anderen Anstalten dürfte vielleicht die Unterstützungsrubrik noch günstigere Resultate zeigen.

Es war zwar auch der Lehrkörper besorgt, einzelnen gutgesitteten, fleissigen und armen Schülern aus den jeweilig ausgeschriebenen Staatsstipendien eine Unterstützung zu erwirken; es sind jedoch die diessfälligen Bestrebungen bisher noch nicht mit dem erwarteten Erfolg gekrönt worden.

Der hies. Realschule muss daher die traurige Aussicht vor Augen schweben, dass derselben als einem Kinde der Neuzeit und nicht mit den geringsten Mitteln zur Unterstützung ihrer Zöglinge bedacht, so manches geflügelte Talent, das der höheren Industrie, dem Bau-, dem Berg-, dem Forstfache dereinst zum Schmuck und zu grosser Förderung würde dienen können, nothgedrungen und seufzend entfernen und sich untergeordneten Berufen zuwenden muss, in denen es nicht voll und ausgiebig verwerthet werden kann.

Diese schmerzliche Erfahrung und Voraussicht muss wohl den Lehrkörper zukünftig zu dem Entschlusse drängen, dass er, der Wahrheit des Satzes eingedenk: „Hilf dir selbst, so hilft dir Gott!“ an die Gründung eines Unterstützungsvereines für arme Schüler schreite um wenigstens im Kleinen der schreienden Noth armer Schüler abhelfen zu können.

Gott gebe, dass die hier angedeuteten Gedanken recht bald in Fleisch und Blut verwandelt werden!

B.**Tanári kar.*****I. A kötelezett tantárgyakra.***

1. **Bach Nándor**, okleveles mérnök, a 2-ik osztály főnöke.
Tanítá: A mértant és számtant a 2-ik, — az építészettant, építészeti rajzot és a szépírást a 3-ik, — az ábrázoló mértant a 4-ik és 5-ik osztályban., A mértani, építészettani és géptani szertárok őre és az intézet könyvtárnoka.
2. **Divald József**, helyettes tanár, az 1-ső A. osztály főnöke. Tanítá: A német nyelvet az 1-ső A. és B, továbbá a 2-ik, — a magyar nyelvet az 1-ső A. és B, — és a földrajzot az 1-ső A. osztályban. Jelen tanévben tanácskozmányi jegyző volt.
3. **Elias Miksa**, okleveles rabbi, a helybeli izraelita elemi tanoda rendes tanítója; a realtanoda mozes vallásu összes tanulóinak hittanára.
4. **Freytag Győző**, evang. lelkész; a realtanoda evang. vallásu összes tanulóinak hittanára.
5. **Fuchs Pál**, az 5-ik osztály főnöke; a magyar természettudományi társulat és az országos középtanodai tanár egylet rendes tagja. Tanítá: a menyiségtant a 4-ik és 5-ik s a építészettant a 2-ik és 5-ik osztályban. A természettani szertár őre.
6. **Hauser Károly**, tanítá a szabad kézi rajzot a 2-ik, 3-ik 4-ik és 5-ik osztályban. A szabadkézi rajztanításhoz való tanszerek őre.
7. **Kövesdi (Küszel) Ignác**, a 4-ik osztály főnöke. Tanítá a magyar nyelvet s irodalmat a 2-ik, 3-ik, 4-ik és 5-ik s a szépírást az 1-ső és 2-ik B. osztályban. Az ifjusági könyvtár őre.
8. **Kurcsy János**, a sz. Mihályhoz czimzett plébánia segédlelkésze; a realtanoda rom. kath. vallásu összes tanulóinak hittanára.
9. **Rösch Frigyes**, az 1-ső B. osztály főnöke. Tanítá: A mértant és mértani rajzot az 1-ső B. — a számtant az

1-ső A. és B., a természetrajzot az 1-ső B., a számtant, váltó-ismét és egyszerű könyvvitelt a 3-ik osztályban. Az intézet összes tanulóit a testgyakorlatban is oktatá.

10. **Stuppacher Lajos**, a buda-pesti gyorsíró egyesület és a bécsi központi gyorsírási egyesület levelező- a magyar természet tudományi társulat és az országos közép tanodai tanár egyesület rendes tagja. Tanítá: A német nyelvet és irodalmat a 3-ik, 4-ik és 5-ik — a mértant és mértani rajzot, az 1-ső A. s a szépírást az 1-ső s 2-ik A. osztályban.
11. **Ulber Mátyás**, ez évi igazgató; az országos közép tanodai tanár egyesület rendes tagja. Tanítá: A földrajzot az 1-ső B. és a 2-ik osztályban; magyar ország történelmét a 3-ik, — és a világ történelmet a 4-ik és 5-ik osztályban.
12. **Wallner Ignác**, a vegytan tudora, a 3-ik osztály főnöke. Tanítá: A természetrajzot az 1-ső A. a 4-ik és 5-ik osztályban; a vegytant s 3-ik, 4-ik és 5-ik osztályban. A természetrajzi és vegytani szertárok őre.

II. A nem kötelezett tantárgyakra.

1. **Kövesdi Ignác**, reaktanodai tanár. Tanítá a latin nyelvet.
2. **Rösch Frigyes**, reaktanodai tanár. Tanítá a francia nyelvet.
3. **Stuppacher Lajos**, reaktanodai tanár. Tanítá a gyorsírást.

Saring József, tanodaszolga.

C.

Előadott tantárgyak vázlata.

Hitoktatás.

a) Katholikusok számára:

Első osztály. Az ember célja és halála. A hitvallás egyes ágazatai; az Isten és anyaszentegyház parancsai.

Masodik osztály. A szentségek. Az erény és keresztény tökélyesség.

Harmadik osztály. Az egyház története.

Negyedik osztály. Egyházi szertartástan.

Ötödik osztály. Az egyház története.

b) Evangelikusok számára:

Első és második osztály: Bevezetés a vallásba. A kereszténység fogalma. Az isten létéről és tulajdonságairól. 1-ső és 2-ik parancsolat.

Harmadik és negyedik osztály: A keresztény hittan.

c) Izraeliták számára:

Első és második osztály. A liturgiában felvett zsoltárok. Salamon mondásai a 16-ik fejezettől kezdve végig.

Harmadik és negyedik osztály. A Próféták, különös tekintettel a Haftórákra.

Magyar nyelvtan.

- I. osztály (A. B.) Elő ismeretek, szóelemek, szótagok, beszédrészek és a névragozás megismertetése. A mondattanból: főmondat, egyszerű bővített mondat, melléklettel, kiegészítővel s határozóval; az összetett mondat rövid megismertetése. Olvasmányok, s ezeknek elemzése. költemények szavaltatása és írásbeli dolgozatok.
- II. osztály. Az egyszerű s összetett mondatnak, — úgy a beszédrészeknek általános ismételése. Az igék ragozásáról általában. A szók képzéséről. Olvasmányok elemzése s fordítása, szavalmányok s írásbeli dolgozatok.
- III. osztály. Az igék ragozásának ismételése. A mondat fő és mellék részeinek vonzata. Az igemódok s idők viszonya. Szórend. Mondatkötés. Önálló s összetett mondat. A függő mondatok rövidítése. A helyesírás egyetemes szabályai. Olvasmányok, szavalmányok s írásbeli dolgozatok.
- IV. osztály. Irálytani alapszabályok s képletek. Körmondatok szerkesztése. Írásműnemek, polgári ügyiratok, levelek. A költészet fogalma. A versnemek, lantos költemények, tan-

költemény s elbeszélő költemény ismertetése. A görög és romai hitregetan. Olvasmányok s írásbeli dolgozatok.

V. osztály. A költeménynemek ismételése. A magyar nemzeti iradalom története a kereszténység felvétele előtti időtől Besenyei Györgyig vagyis 1772-ig, ezen időszakok alatt megjelent művek ismertetése, olvasása s írásbeli dolgozatok. A görög és romai hitregék fejtegetése.

Német nyelvtan.

I. osztály (A. és B.) A hangzók, szótagok, szóképzés és egyes beszédrészek megismertetése. A fő és mellék nevek erős és gyenge ejtegetése s az igeragozás. A mondattanból; a tömondat, bővített mondat s az összetett mondat. Olvasmányok és írásbeli dolgozatok.

II. osztály. A nyelvtan ismételése. A mondattanból: a tömondat, az egyszerű bővített s összetett mondat tágasb ismertetése és a körmondatok. Olvasmányok, szavalmányok és írásbeli dolgozatok.

III. osztály. Az alaktan és mondattan ismételése, íráspontozástan, irálytan, levelek, polgári ügyiratok, olvasmányok, szavalmányok, helyes írási gyakorlatok és írásbeli dolgozatok.

IV. osztály. Az alaktan, mondattan, íráspontozástan és polgári ügyiratok ismételése; irálytani gyakorlatok, levelek; írásműnemek, a költészet fogalma; a versnemek és költeménynemek ismertetése; olvasás, szavalmányok és írásbeli gyakorlatok.

V. osztály. A német irodalom története tárgyaltatott és pedig három korszakának áttekintése a tizenkilencedik századig; az irodalmi szemelvények széptani és műfaji fejtegetése volt folytonos napi renden az egyes műdarabok beható taglalgatásával; szavalmányok és írásbeli gyakorlatok.

Földrajz és Történelem.

I. osztály (A. és B.) A mennyiségtani és természettani földrajz lényegesb elemei. Az egyes világrészek általános megismertetése. Alkalmilag beszótt történelmi adatok. Térképek rajzolása.

II. osztály. A magyar koronához tartozó tartományok részletes

megismertetése, tekintettel az anyagi és műtani mivelődésre úgy szinte az osztrák birodalom egyes tartományainak és azok történetének rövid kivonata.

III. osztály. A magyar állam története a mohácsi vészig.

IV. osztály. Az ókor történelme a nyugat romai birodalom megdüléséig.

V. osztály. A középkor történelme.

Számtan.

I. osztály. (A. és B.) Számrendszer. A négy alpműtét nevezetlen és nevezett egész számokkal, közösleges és tizedes törtekkel, tekintettel a lényegesb fogásokra. Legkisebb közös többes és legnagyobb közös osztó. A számok oszthatóságának törvényei. A láncz és közelítő törtek tana és alkalmazása.

II. osztály. Az ellentett mennyiségek fogalma. Algebrai mennyiségek az azokkal négy művelet többtágu képletekkel, ugyszinte tört számítás. Hatvány és gyökér mennyiségek és az azokkal négy művelet. Csoportulatok tana. Összetett viszonyok és arányok. Hármass, társasági, vegyítési és láncz szabály. Kamat és határidő számítás. — Kamatos kamat. Egyenletek elmélete.

III. osztály. Mértékek, súlyok s pénznemek s az ezekre vonatkozó átváltoztatás a külföldieknek a belföldiekre és megfordítva. A göngy, túlsúly, alkuszdi, kamat, tőzsdij, biztosítás, nyereség és veszteség kiszámítása.

A váltóisme rövid tana. Váltó kémleti számolás. Az állampapírok és részvények kiszámítása. Egyszerű és összetett küldelék fölvetése.

Kereskedelmi számlák. Az egyszerű kereskedelmi és ipari könyvvitel.

Mennyiségtan.

IV. o s z t á l y a) *Betű számtanból*: Alpműveletek feltétlen egész számokkal. Alpműveletek algebrai egész számokkal. Egész számok oszthatósága. Törtszámok, ugymint; Közösleges, tizedes, és láncztörtek. A viszonyok és arányok tana, ezeknek alkalmazása az egyszerű és összetett hármass szabályra, arány-

osztásra és láncszabályra. A rangműveletek: Hatványozás, gyökvonás és logarolás. Egyenletek és pedig első foku határozott egyenletek egy és több ismeretlennel; ezeknek alkalmazása, feladványok megfejtése.

b) *Mértanból*: Bevezetés. Egyenes vonalak és szögek, A három szögek értelmezése és általános tulajdonai; azoknak egybevágósága és különös tulajdonságai. A négy és sok szögek legfontosabb tételei. Az egyenes vonalú idomok hasonlósága. A sík idomok területének kiszámítása és azok összehasonlítása. A kör elmélete. A körnek viszonya a hur- és érintő sokszögekhez.

V. osztály. a) *Betűszámтанból*: Határozatlan egyenleteknek megoldása egész számokkal, igenleges számokkal, igenleges és egész számokkal. Négyzetes egyenletek egy és több ismeretlennel. A másodfoku egyenletek megoldása háromszögtani függvényekkel. Másodfoku egyenletek. Tiszta fensőbb egyenletek. Fensőbb egyenletek, melyek négyzetekké alakíthatók. Kitevőleges egyenletek. Számítási haladványok. Mértani haladványok. A mértani haladványok alkalmazása a kamatok kamatja és járadékok számítására. Végtelen sorok összetartása és széttartása.

b) *Mértanból*: Háromszögtan. A háromszögtani függvények értelmezése és azoknak kölcsönös viszonya. A derékszögű és ferdeszögű háromszögnek feloldása. A háromszögtannak alkalmazása a hur és érintő sokszögekre és a gyakorlati mértanra.

Tömör mértan. A egyes vonalak- és síkoknak térbeni fekvéséről szóló tantételek. A testszögek legfontosabb tulajdonairól. A testekről általában és azoknak beosztásáról. A testek egybevágása és hasonlatossága. A testek fölületeinek és tömörségeinek kiszámítása.

Mértan és mértani rajz.

I. osztály. (A, és B.) A mértan alapvonalai kapcsolatban a mértani alakok rajzolásával kizárólag szabad kézzel.

A szögletes idomok, kör és kerületnek tana folytonos tekintettel a gyakorlatra és az életben előforduló tárgyak fel fogására és rajzolására. A bebizonyító mértan legfontosabb tantételei és azoknak bebizonyításai.

II. osztály. (A. és B.) A síkok területének kiszámítása ; a kör és annak összefüggése a rendes hur és érintő sokszöggel. Kup-metszeti vonalok. Tömörmértan. A testek felületének és tömörségének kiszámítása és a hálózat szerkesztése. Az ábrázoló mértan elemei.

Rajz : Egybevágóság. Idomok átváltoztatása és osztása. Sokszögek és görbe vonalok szerkesztése.

III. osztály. Építészettan. Egyszerű épületek alkatrészeinek megismertetése. Gazdasági épületek. Költségvetés.

IV. osztály. Ábrázoló mértan és rajz. Szerkesztéstan. A vetület-tan elemei. Pont, vonal és sík meghatározása.

V. osztály. Ábrázoló mértan és rajz. Egyenes lapok által bezárt testek. Görbe felületű és forgási testek keletkezésének elmélete. Áthatás. Árnyéktan.

Természetrajz.

I. osztály. (A. és B.) Rövid bevezetés az általános természettanba. A természet három országa. Az érdekesebb állati szervek rövid leírása. Az ismeretesebb érdekes állatoknak osztályozása jellemzése és leírása. A növények természetrajza. Az érdekesebb növénysszervek ismertetése. A gazdasági és műipari szempontból érdekesebb növények osztályozása, jellemzése és leírása. Az ásványok főbb tulajdonságai. Az érdekesebb ásványok jellemzése és leírása.

IV. osztály. Az általános természetrajz módszere, műnyelv, rendszerezet, nevezés, jellemzés és leírás. Állattan: rövid állatbonctan, az ismeretesebb állatok jellemzése és leírása.

V. osztály. Növénytan. Rövid növény-bonctan. Az érdekesebb növények jellemzése és leírása.

Természettan.

II. osztály. A természettan célja és haszna. A testek köz-saját-sági, a testek különbsége halmazatukra nézve ; a legkisebb testrészekben működő erők és az innen eredő tünetnyek. A hévtan. A szilárd, csepegős és terjengős testek egyensúlyáról és mozgásáról különös tekintettel a gépekre. De-lejesség. Villanyosság. Hangtan.

V. osztály. A természettudományok felosztása különös tekintettel a természettan hatáskörére. A testek általános tulajdonai és a részees-erők hatásai. A testek egyensúlyáról általában, különös tekintettel az erőknek a gépekeni egyensúlyáról. Az erők összetétele és szétbontása. A szilárd testek mozgása különös tekintettel Kepler törvényeire és Newton nehézkedési törvényére. Az utolsónak alkalmaztatása az apály- és dagályra. A hignyug- és hignyoztan. Minden szakasz az elemi mennyiségstan alapján lön megállapítva.

Vegytan.

- III. osztály. Az első félévben a szervetlen, a második félévben a szerves vegytan, a vegyiparrai folytonos tekintettel.
- IV. osztály. A nemfémek, égvényes fémek és égvényes földfémek műipari vegytana.
- V. osztály. Az égvényes földfémek, földfémek és nehéz fémek műipari vegytana.

Szabadkézrajz.

- II. osztály. (A és B.) Minták utáni rajzolás, nevezetesen ékitmények, egyes alakok és ékitmények gipsz alakok után.
- III. osztály. Folytatása a fejek és ékitmények körrajzának minták után rajzónnal, krétával, tollal és színekkel.
- IV. osztály. Nagyobb ékitmények, tanulmány fejek, egyes testrészek, nevezetesen mellrészek főszminták után.
- V. osztály. A fentebbiek bevégezése, fősz-ékitmény — fej és teljes ódon alakok rajzónnal és krétával. Ecsetelés kezdete.

Szépirás.

- I. osztály. (A. és B.) Magyar és német folyóírás.
- II. osztály. (A. és B.) Folytatólag gyakorlatok a magyar és német folyóírásból. Egyszerű alaku nagybetük írása.
- III. osztály. Francia (ronde) írás. Nagy és kisbetük hálózata és ékitése.

Tornászat

Az intézet összes tanulói három csapatba osztattak, s minden csapat hetenkinti két órában a helybeli tornacsarnokban

gyakoroltatott Rösch tanár ur vezetése alatt a tornászatban. A tanulók a tornászatért külön fejenkinti tajdijt is fizetnek, — a városi tanács pedig ezen oktatásért 345 frtnyi általányt fizet a helybeli tűzoltó- és torna egyletnek.

Rendkívüli tantárgyak.

Francia nyelv. Az erre jelentkezett növendékek két szakaszban tanítottak hetenkinti 2—2 órában.

Gyorsírás. A magyar és német nyelvre alkalmazott gyorsírásban a kezdők hetenkinti két-két órában tanítottak Gabelsberger rendszere szerint a levelezési gyorsírázatban.

A gyorsírázatban előhaladt növendékek pedig a levelezési és a vitairásban.

Latin nyelv. Az erre jelentkezett ifjak hetenkinti két órában tanítottak a latin nyelvben.

D.**Tanszerek. — Lehrmittel.**

Zuwachs an Lehrmitteln im Schuljahre 1870/1.

I. Chemisches Laboratorium.

1. Ein Verbrennungs-Ofen für Gas.	Angeschafft
aus dem Ge-
schenke der
Herren Acti-
onäre der h.
Sparcassa.
2. Spectralapparat mit 3 dazugehörigen Spektral.	
3. 24 Stück Gläser zu Chemicalien.	
4. 56 Chemicalien verschiedener Quantitäten.	
5. 2 Stück blecherne Kohlenbehälter.	
6. 3 „ Drahtzangen.	
7. 6 „ U förmige Röhren.	
8. 1 „ Picnometer.	
9. 4 „ Kugelhöhren aus Glas.	
10. 4 „ Quetschhähne.	
11. 1 „ Stickstoffbestimmungsapparat.	
12. 2 „ Eproutettenbürsten.	
13. 1 „ Becherbürste.	
14. 2 „ Abrauchschalen.	
15. 60 „ Präparatengläser.	
16. 1 „ Tarirwaage.	
17. 1 „ Kohlensäurebestimmungsapparat.	
18. 1 „ Messinghahn.	
19. 1 „ Aspirator nach Regnault.	
20. 1 „ Quecksilberwanne nach Bunsen.	
21. 1 „ Stahlmörser nach Plattner.	
22. 1 „ Lampe und Stativ mit Porzellantasse.	
23. 1 „ Messingstativ.	
24. 1 „ Aluminiumnadel.	
25. 13 $\frac{1}{2}$ Pf. Quecksilber für Gasexperimente.	
26. Tafeln und eine Sammlung spectralreiner Präparate.	
27. 1 Liebig's Kaliapparat.	
28. 3 Stück Chlorcalciumröhren.	
29. 1 Aequivalententafel in 2 Karten.	
30. 18 Stück technologische Wandtafeln u. z. Vacuumpfanne Nr. 19.	

31. Bierbrauerei Nr. 23 und 24.
32. Getreidemühle.
33. Thierry's Reibezylinder Nr. 17.
34. Pecyner's Pfanne Nr. 18.
35. Hochofen Nr. 1.
36. Frischheerd Nr. 12.
37. Porcellanfabrication Nr. 27.
38. Zinkofen Nr. 28.
39. Kalkofen Nr. 31.
40. Treibherd Nr. 32.
41. Glasbereitung Nr. 35.
42. Salinen (Gradirbau) Nr. 37.
43. Salinen (Sudpfannen) Nr. 38.
44. Englische Schwefelsäure. Nr. 41.
45. Sodafabrication Nr. 42.
46. Sodafabrication Nr. 43.
47. 89 Stück Pulvergläser mit Deckstoppel.
48. 40 Stück Stoppelflaschen.
49. 22 Kochkolben.
50. 2 runde Kochkolben.
51. 8 Stück Kochbecher.
52. 15 „ runde Glasplatten.
53. 9 „ Porzellanabrauchschalen.
54. 2 „ Vorstösse.
55. 2 „ Gasentbindungsflaschen.
56. 1 „ Exicator.
57. 4 „ Strohkränze.
58. 7 „ Krystallisirschallen.
59. 2 „ Dreifüsse von Eisenblech.
60. 2 „ Trichter
61. 4 „ Trichterröhren.
62. 2 „ Veltrische Trichter.
63. 2 „ Glasmörser.
64. 2 „ Porzellanmörser.
65. 10 Pf. Glasröhren für Experimente
66. 2 Stück englische Feilen.
67. 10 „ Porzellanschmelztiegel sammt Deckel.
68. 1 „ Trägertischchen.
69. 2 „ gabelförmige Träger.
70. 2 „ Drahtdreiecke.
71. 1 „ Hornlöffel.
72. 1 Pf. Taxirgranaten.
73. 2 Paar Uhrgläser mit Spangen.
74. 4 Stück Verbrennungsröhren.
75. 1 Stück Schwefelwasserstoffapparat.
76. 1 „ Gas-Reservoir.
77. 2 „ U förmige Röhren mit Ansatzrohr.
78. 1 „ Satzhahn und $\frac{1}{2}$ Loth rosa Kautschukröhren.

79. 12 „ Loth vulcanisirte graue Kautschukröhren.
 80. 24 Stück Kautschukstoppeln.
 81. 1 „ Mikroskopsturz.
 82. 109 Arten Präparate in verschiedenen Quantitäten.

II. Lehrmittel für den naturgeschichtlichen Unterricht.

1. Fuchs.	}	Schädel-Skelet.
2. Dachs.		
3. Löffelreiher.		
4. Ente.		
5. Maulwurf.		
6. Trappe.		
7. Kernbeisser.		
9. Eine Cocosnuss.		
10. Ein Granatapfel.		
11. Eine kleine Käfersammlung.		
12. Muricea.	}	Vom Naturhistoriker Werin, für
das Erträgniss der durch den
Besuch des naturhistorischen Ka-
binets von den Realschülern er-
zielten Einnahme von 16 fl. 60 kr.
ö. W. angeschafft.
13. Tubipora.		
14. Corallium.		
15. Asteriscus.		
16. Fungia.		
17. Platycorcinus.		
18. Nautilus pompilius	}	Vom Naturhistoriker
Plattow für die auf
selbe Weise erzielte
Einnahme von 12 fl.
60 kr. angeschafft.
19. Meteagrina margaritifera		
20. Purpura.		
21. Arca Noa.		
22. Cassina rufi.		
23. Trochus.		
24. Cypraea tigris.		
25. Cypraea talpa.		
26. Hippopus maculatus		Geschenk des Schülers Joh Maar.
27. Ein Hühnerei, in dem ein entwickeltes zweites Ei enthalten war.		Geschenk des Herrn Genthon.
28. 7 Stück Versteinerungen aus Margarethen,		vom Schüler Josef Höller.
29. 1 Silberkreismuschel; eine versteinerte Muschel		vom Schüler Josef Reiwer.
30. 5 Stück Muscheln;		vom Schüler Friedrich Wachtel.
31. 1 Pfeiffenfisch und 1 Seepferdchen;		vom Schüler Josef Schlauf.
32. 20 bei Reichenau vorgefundene Mineralien		vom Schüler Johann Fischer.
34. 1 Stück Seemuschel		vom Schüler Max Deutsch.
35. Einen ausgestopften Strandläufer		vom Herrn Lehrer Johann Wallner.

36. Zwölf Paar gläserne Vogelaugen von Herrn Ludwig Bergmann.
37. Mehrere Muscheln vom Schüler Josef Arnes.

III. Lehrmittel für den Unterricht in der Geometrie und im geometrischen Zeichnen.

1. Nivelirinstrument mit Horizontalkreis, { Angeschafft aus dem
samt Stativ; { Geschenke der löbl.
2. Ein Winkelspiegel von 45° { Spar-Cassa.
3. Nivellirlatte mit Zolltafel.
4. Prismenkreuz in Etui.
5. Ein dreitheiliger Klatterstab.
6. Ein Bandmass 10° lang.
7. Ein Stangenzirkel.

IV. Lehrmittel für den Unterricht in der Baukunde.

1. Vier Modelle verschiedener Dachstuhlconstructionen. Angefertigt für die Schule durch Herrn Prof. Bach.

V. Lehrmittel für den Unterricht im Freihandzeichnen und Modelliren.

1. 10 Hefte Ornamentenschule von Bauer.
2. 11 Hefte Taubinger Ornamente.
3. 5 Hefte „ „
4. 24 Stück Gypsmodelle.
5. 30 Blatt aus der Figureschule von Taubinger. Geschenk des Schülers Max Weiner.

VI. Lehrmittel für den Unterricht in der Geographie.

1. Eine Schiefersphäre 12" Durchmesser mit Halbmeridian.
2. Wandkarte von Europa
3. Wandkarte von Deutschland Photo Lithographie nach Relief.
4. Oestliche Halbkugel.
5. Westliche Halbkugel.
6. Reliefglobus mit 18 Zoll Durchmesser. Angeschafft aus dem Geschenke der hies. Spar-Cassa.

VII. Lehrmittel für den Unterricht in der Geschichte.

1. Historisch geographischer Handatlass zur alten, mittleren und und neuen Geschichte von König.
2. Rhode G. E. historischer Schulatlas.

Bibliothek.

Auch im abgelaufenen Schuljahre ist die Anstalts-Bibliothek theils durch Geschenke, theils durch Anschaffung bereichert worden.

Geschenkt wurden :

- a) Durch das h. k. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht:
 Természet tudományi közlöny 1-ső és második kötet.
 Movimento della navigazione e del commercio in Trieste nell'anno solare 1859.
 Movimento della navigazione austriaca al astero negli anni 1864—1868.
 Bericht der Handels- und Gewerbekammer in Innsbruck über die Jahre 1865—1867.
 Bericht der Handels- und Gewerbekammer in Graz über die Jahre 1866—1868.
- b) Durch Herrn Verleger Robert Lampel in Pest:
 Elemi vegytan írta Dr. Dékány Rafael.
 Deutsches Lesebuch 1. Theil von Josef Felsmann.
 Irály példák 1-ső rész, írta Környei János.
- c) Durch Herrn Verleger Moritz Rath in Pest:
 Az egyszerű könyvvitel vázlata, írta Dr. Kondor Gustav.
- d) Durch die L. Hahn'sche Hofbuchhandlung zu Hannover.
 Vorschule und Anfangsgründe der descriptiven Geometrie von Chr. Scherling.
 Leitfaden zur alten Geschichte von A. Schreck.
 Register zu Guthe's Geographie.
 Wittstein Tivadar ötszámjegyű szorszám és szeglet mérési táblák, magyarul át dolgozta Bajusz Mihály.
- e) Durch Herrn Verleger Gustav Heckenast in Pest:
 A földgömb és egy kis csillagászati földrajz, Ballagi Károlytól.
 Formai észtan, Duray Ferencztől.
 Vezérkönyv a testgyakorlás tanításához, Marko Lajostól.
 A nemzeti irodalom és műveltség története, Loskay Bekénytől.
 Természettan főgymnasiumok és főreáltanodák számára Pisko T.-tól.
 Világtörténelem 3-ik rész. Ribary Ferencztől.
 Csillagászati és természettani földrajz 2-ik rész, Szabó Ignáctól.
 A versszavallás elméleti és gyakorlati kézikönyve írta Szász. Károly.
 A német irodalom kézi könyve, írta Dr. Riedl Szende.
- f) Durch Herrn Ingenieur Josef Kliegl:
 Die Naturlehre von Dr. Andreas Baumgarten.
 Supplementband zur Naturlehre von Dr. A. Baumgarten.
- g) Durch Herrn Ferdinand Winkler:
 Sammlung der Aktenstücke über die spanische Thronveränderung. 4 Bände.

Neueste spanische Staatsschriften von Dr. Nik. Julius.

b) Durch Herrn Joh. Alex. Wallner:

Anleitung zur deutschen Redezeichenkunst von Gabelsberger.
Stenographische Blätter, vom Jahre 1855.

Stenographische Hefte. Nr. 1.

i) Durch Herrn Mathias Ulber.

Az országos közléptanodai tanár egyeslet közlönye 2-ik és 3-ik évi
folyama.

Hoffmann Franz Jugendschriften 6 Bändchen.

k) Durch den Schüler Béla Szalay.

Robinson gyarmata, fordította Szabó Antal.

Robinson Crusoe élete és kalandjai.

Reisebilder von H. Kletke.

l) Durch den Schüler Béla Neuhauser.

Szeretet könyve, írta Emilia.

m) Durch den Schüler Joh. Weiss.

Schillers Werke, 2 Bände.

Angekauft wurden:

Muspratt, Chemie, 9., 10., 11., 12. und 13. Band. Ergän-
zungsblätter zu Mayer's Conversationslexikon 5. und 6. Band.
Grimm, deutsches Wörterbuch 4. und 5. Band. Menyey, nevelés
és tanítástan, 3 kötet. Kuttner, honisme. Curtius Pelopone-
sus 2 Bände. Gyarmathy, affinitas linguae hungariae. Vilmar,
Geschichte der deutschen National-Literatur. Goedeke, Grund-
riss zur Geschichte der deutschen Dichtung. 2 Bände. Kober-
stein, Grundriss der Geschichte der deutschen National-Literatur.
Fogarasy, a magyar nyelv metaphysicája. Toldy Ferenc a magyar
költészet kézi könyve. Laky Demeter, ékesszóllástan. Zsi-
linszky, a magyar költészet és szónoklat kézi könyve. Tarnóczy
a magyar irodalom története. Riedl, magyar nyelvtan. Toldy,
irodalom történeti kézikönyv 2 kötet. Toldy, a magyar nemzeti
irodalom története 2. kötet. Garay János összes költeményei.
Czuczor Gergely költeményei 3. kötet. Petőfy, összes költe-
ményei 2 kötet. Petőfy, újabb költeményei 2 kötet. Arany,
nagyobb elbeszélései 2 kötet. Arany, furcsa hős költeményei.
Arany, elegyes költői darabjai. Tompa, lyrai költeményei 3
kötet. Tompa, elbeszélő költeményei 2 kötet. Szász, költemé-
nyei 2 kötet. Gyulai, Kemény Zsigmond tanulmányai 2 kötet.
Tompá, elbeszélő költeményei. Kuttner, honisme. Klein, an den
Nordpol. Cornelius, Entstehung der Erde. Hunfalvi, kis föld
leírás. Bauer, egyetemes földrajz. Wolf, Stadt Oedenburg.
Környei, egyetemes földirati tankönyv. Hübner statistische Tafeln.
Ballagi egyetemes föld rajz. Lamberger, der österr. Rechen-
meister. Schuedar, darstellende Geometrie. Schreiber, Lehrbuch
der darstellenden Geometrie 2 Bände. Mocnik, mértan elemei.
Stoevesandt, Lehrbuch der Perspective. Schlömilch, Zeitschrift

für Mathematik und Physik. Strekfuss, Lehrbuch der Perspective. Strekfuss, Perspective des rechten Winkels. Leroy, die Stereotomie. Hesse, Vorlesungen über analytische Geometrie. Fort O., Lehrbuch der analytischen Geometrie 2 Bände. Salmon, analytische Geometrie. Kriesch, a természettérz vezér fonala. Rebau, Naturgeschichte. Subic, természettan. Spiller, Grundriss der Physik. Toepler, Beobachtungen. Allé, über die Entwicklung von Functionen und die Eigenschaften der Functionen. Allé, über die Bahn der Nemausa, Leda und Lätitia. Neue Beweise, dass sich die Erde nicht nach Newtons Gesetz um die Sonne bewegen kann. Wach, Baurathgeber. Scheffer, Bauformen. Peyer, die Renaissance. Forster, die Bauzeitung pro 1870. Schnedar, a gyakorlati építészeti elemei. Blätter für Pädagogik 1870. Die Natur pro 1870.

Die Schülerbibliothek, zu deren Vermehrung eine bestimmte Summe jährlich aus dem Lehrmittelsammlungsgeldern verwendet wird, zählt mit Schluss des laufenden Schuljahres schon 120 Bändchen ungarischer und 193 Bändchen deutscher Jugendschriften, von welchen jedoch nur denjenigen Schülern wöchentlich Bücher ausgefolgt werden, die in der Verrichtung ihrer Schularbeiten einen besonderen Fleiss an den Tag legen.

E.**Wohlthäter der Anstalt.**

In den vorangegangenen Abschnitten, namentlich in denen unter A. und D. sind schon theils die Namen einzelner grossmüthiger Spender, theils die Spenden selbst aufgeführt, durch welche die Lehrmittelsammlungen unserer Anstalt bereichert worden ist. Es sei mir hier nur noch gegönnt eine kurze Zusammenstellung der Wohlthäter nachtragen zu dürfen.

1. Die Herren Actionäre der hies. Spar-Cassa haben nun schon zum drittenmale und heuer mit der ansehnlichen Summe von 400 fl. ö. W. die Anstalt bedacht, um hievon werthvolle Lehrmittel anschaffen zu können. Die hiefür neu angekauften Lehrmitteln sind im Abschnitte D. aufgeführt und im Inventar als Spende der hies. Spar-Cassa verzeichnet.

2. Die General-Direction der priv. k. k. Südbahngesellschaft hat sowohl den Lehrern als auch den Schülern der Anstalt auf das jedesweilige Einschreiten eine Fahrpreismässigung von 50° /₁₀₀ gewährt.

3. Herr S. Spitzer Vorstand der Firma C. Mandl hat auch in diesem Schuljahre den Betrag von 12 fl. ö. W. zur Betheiligung eines armen aber fleissigen israelitischen Schülers gespendet, welcher durch den Lehrkörper dem Schüler Moritz Spitz der I. Classe zugedacht wurde.

4. Die Herren Actionäre der hies. Schwimmschule haben dem Schüler David Mayer der III. Classe die Theilnahme an dem Schwimmerunterrichte unentgeltlich zugestanden.

5. Die Herren Buchhändler F. L. Manitus und A. Seyring gewährten einen 10° /₁₀₀ Nachlass von der Rechnungssumme der von ihnen bezogenen literarischen Werke.

6. Der Naturhistoriker Herr Rudolf Werrin hat den ganzen Betrag von 16 fl. 60 kr. ö. W. welcher von den Zöglingen für die Eintrittskarten entrichtet worden ist, zu Gunsten der Anstalt derart überlassen, dass hiefür naturhistorische Gegenstände aus seinem Museum angekauft werden. Bei dieser Gelegenheit wurde für obigen Betrag für die Anstalt eine Pilz-, Edel-, Blumen-, und Orgelkoralle, eine Krabbe, ein Seestern, eine Fledermaus und eine Uebergangsform angeschafft.

7. Eben dieselbe Begünstigung räumte der Naturhistoriker Herr Platow der Anstalt ein, und es sind da für den erzielten Eintrittsbetrag von 12 fl. 60 kr. für das naturhistorische Cabinet ein Nautilus pompilius, meleagrina margaritifera, purpura, arca noa, cassio rufi, trochus, cypraea tigris und cypraea talpa angekauft worden.

8. Herr Prof. Ignaz Kövesdi spendete einen Thermometer zu Zwecken des Amtszimmers.

9. Herr Prof. Karl Hauser ein trogförmiges Tragbrett zu Zwecken der Chemie.

10. Herr Prof. Ferd. Bach mehrere Modelle von Dachstühlen.

11. Zwei Ungenannte übergaben der Anstalt zwei pultförmige Kästchen zur Unterbringung der Münzsammlung.

12. Herr Genthon übergab ein Hühnerei, in welchem ein zweites entwickeltes Ei vorgefunden wurde.

13. Das h. k. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht, die Herrn Verleger: Robert Lampel, Moritz Rath und Gustav Heckenast in Pest, die Hahn'sche Hofbuchhandlung zu Hannover, die Herren: Josef Kliegl, Ferdinand Winkler, Johann Wallner und Mathias Ulber, dann die Schüler: Béla Neuhauser, Béla Szalay, und Johann Weiss spendeten die oben aufgeführten Bücher.

14. Max Weiner Schüler der 3. Classe 30 Stück Zeichnungsvorlagen der Taubingerschen Schule.

15. Herr Ludwig Bergmann 12 Paar Vogelaugen aus Glas-

16. Herr Johann Wallner einen geschossenen Strandläufer zum Ausstopfen.

17. Die Schüler: Joh. Maar, Josef Reiwer, Josef Höller, Friedrich Wachtel, Joh. Fischer, Josef Schlauf, Max Deutsch und Josef Arnes Versteinerungen, Muscheln und Mineralien für das Naturalienkabinet.

18. Die Herren: M. Ulber 13 römische, 80 Stück verschiedener Silber-, und 92 Stück Kupfermünzen, — Ludwig Bergmann 20 Stück verschiedene Kupfermünzen; die Schüler: Chlotar Schu. Leitershofen 17 Stück römischer und 18 Stück Silber- und Kupfermünzen, Kollwentz Franz 1 Stück, Pfeiler Karl 2, Maar Johann 7, — Flanek Rudolf 6, — Spieler Julius 1, — Rupprecht Olivér 2, — Pliwa Ernő 17 römischer und 37 Stück verschiedener Kupfermünzen, Christina Dollmayer 4 Stück Kupfermünzen zur Bereicherung der Münzsammlung.

Der Gefertigte erlaubt sich hiermit im Namen der Anstalt seinen wärmsten und aufrichtigsten Dank für die hier aufgeführten Geschenke auszusprechen.

F.

a) A tanulók számának kimutatása.

Kivonat az 187°/₁ tanévi jegyzőkönyvekből.

Osztály	Az 187 ^o / ₁ tanévben			Vallás szerint.					Nemzetiség szerint				Lakhely szerint			Előmeneteli eredmény							Ezek közül				a jelen tanév végén maradt tehát
	rendes tanuló	magán tanuló	összesen	katholikus.	ágost. hitv.	helv. hitv.	izraelita	összesen	magyar	német	szláv	összesen	soproni	vidéki	összesen	kitűnő	jeles	első rendű	másod rendű	harmad rendű	vizsgálatl. mar.	összesen	a tanév végével járt a tanodába	kimaradt	magántanuló	összesen	
I. A.	45	2	47	25	7	1	13	47	47	—	—	47	8	39	47	1	1	24	12	6	2	44	44	1	2	47	46
I. B.	55	1	56	44	6	—	6	56	38	18	—	56	29	27	56	3	4	25	16	3	2	53	52	3	1	56	53
II.	84	—	84	48	15	—	21	84	73	10	1	84	26	58	84	1	2	36	26	7	2	74	74	10	—	84	74
III.	39	—	39	24	10	—	5	39	36	3	—	39	15	24	39	2	7	21	5	—	—	35	35	4	—	39	35
IV.	28	2	30	18	6	—	6	30	29	1	—	30	10	20	30	—	—	20	6	—	2	28	26	2	2	30	28
V.	8	—	8	8	—	—	—	8	7	1	—	8	5	3	8	—	1	4	1	—	—	6	6	2	—	8	6
	259	5	264	168	44	1	51	264	230	33	1	264	93	171	264	7	15	130	66	16	8	244	237	22	5	264	242

b) A nyilvános tanítványok névsora.

Jelek magyarázata: **szh.** = születéshely; **lkh.** = lakhely;
K. = kitünő; **J.** = jeles; **I.** = első rendű; **II.** = másod rendű;
III. = harmad rendű osztály.

Első osztály (A.)

1. Aglár Izidor, Kőrmend, Vas megye.	I.
2. Ágoston Sándor, Beled, Sopron megye.	II.
3. Berger Miksa Fertő-Sz.-Miklós, Sopron m.	III.
4. Boda Geyza, szh. Szany, Sopron m. lkh. Sopron.	III.
5. Borossay Béla, Felső-Szakony, Sopron- megye.	I.
6. Böhm Ferenc szh. Nizsider Moson m. lkh. Sopron.	II.
7. Bőjtös Lajos, Németi, Sopron m.	I.
8. Böröck Miklós, Bagód, Zala m.	II.
9. Csillag Dezső, Pápa, Veszprém.	III.
10. Eörsy Kálmán, Vönöck, Vas megye.	I.
11. Faics Ferenc, Nagy-Kanizsa, Zala m.	III.
12. Farkas Kálmán, Ujmajor, Vas megye.	I.
13. Feigelstock Zsiga, Nemes-Vizs, Sopron m.	I.
14. Gottlieb György, Német-Pereszteg, Sop- ron m.	K.
15. Graner Béla, Zala-Egerszeg, Zala m.	I.
16. Gráner Geyza, Zala-Egerszeg, Zala m.	I.
17. Hodosy Elemér, Kis-Sittke, Vas m.	I.
18. Horváth Béla, Kenyeri, Vas m.	I.
19. Kaloczy Sándor, szh. Galócs Zala m. lkh. Jobbaháza, Sopron m.	I.
20. Karay Gyula, Pórládony, Sopron m.	I.
21. Karner Károly, Felső-Pulya, Sopron m.	I.
22. Kis Tertullián, Nagy-Babot, Sopron m.	II.
23. Kollónits János, Csorna, Sopron m.	I.
24. Krenu János, Sz.-Gotthard, Vas m.	I.
25. Lang Mór, Sárvár, Vas m.	I.
26. Laskoi János, Káptalan-Tóti, Zala m.	II.
27. Locke Antal szh. Barcs, Somogy m. lkh. Sopron.	II.
28. Magasy Lajos, Külső-Vath, veszprém m.	II.
29. Maschler József, soproni.	III.
30. Meller Zsiga szh. Hegykő, Sopron m. lkh. Sopron.	II.

31. Neumann Miksa, Simonyi, Vas m.	II.
32. Papp Mihály, Kapuvár, Sopron m.	I.
33. Raidl Sándor, soproni.	I.
34. Reich Mór, Sárvár, Vas m.	I.
35. Reiwer József, soproni.	II.
36. Rosenberger Jakab, Nagy-Babot, Sopron m.	III.
37. Schönberger Győző, Fertő-Sz.-Miklós, Sopron m.	II.
38. Spitz Mór, Sárvár, Vas m.	J.
39. Spissák Sándor szh. Eger, heves m. lkh. Sopron.	III.
40. Tóth Béla, Duka, Veszprém m.	I.
41. Varga Pál, Fertő Sz.-Miklós, Sopron m.	I.
42. Wendler Győző, Vág, Sopron m.	II.
43. Wendler László Vág, Sopron m.	I.
44. Zobel Ernő, Vörösvár, Vas m.	I.

Kimaradt:

45. Berger Sándor, Ostffy-Asszonfa, Vas m.	
--	--

Magántanulók:

46. Illyés Gedeon, Beled, Sopron m.	I.
47. Szalai Ferenc, Beled, Sopron m.	I.

Első osztály (B.)

1. Arnes József, soproni.	I.
2. Berger Antal, soproni.	III.
3. Binder Károly, soproni.	II.
4. Bruckner Nándor, soproni.	*
5. Deutsch Miksa, Valla, Mosonmegye.	III.
6. Deutsch Zsiga, soproni.	II.
7. Dezső Ágoston, soproni.	II.
8. Dollmayer Károly, soproni.	II.
9. Egerer Emil, szh. Deper, Csehország. lkh. Sopron.	*
10. Fischer Alajos, Reichenau, Alsó-Ausztrai.	J.
11. Fischer János, Reichenau, Alsó-Ausztria.	K.
12. Fischer József, Haratson, Sopron m.	K.
13. Fischl György, rusti.	II.
14. Folly Károly, Agfalva, Sopron m.	I.
15. Frankl Gyula, soproni.	I.
16. Frankl Lajos, soproni.	II.
17. Habich Rezső, soproni.	II.
18. Handl József, Margita, Sopron m.	I.
19. Hebenstreit Adolf, Kis-Marton, Sopron m.	II.
20. Hoffmann Rezső, soproni.	I.
21. Joachim Mór, Medgyes, Sopron m.	II.

22. Karenits Ferenc, Kőhalom, Sopron m.	II.
23. Kastner Sándor, soproni.	II.
24. Kornmüller József, Kis-Marton. Sopron m	I.
25. Kuhner Lipót sz. Pizenz, Morvaország. lkh. Sopron.	I.
26. Lehner Ferenc, Pergelye, Vas m.	I.
27. Lévy János, szh. Strasswalchen, Felső- Ausztria, lkh. Ják, Vasmegye.	I
28. Lorenz Pál, Haratson, Sopron m.	I.
29. Maurer Alajos, soproni.	I.
30. Maurer Gustáv, Lika, Vas m.	II.
31. Mayer Adolf, Siklós, Sopron m.	I.
32. Messkolits Mátyás, Völgyfalva, Sopron m.	K.
33. Odorter János, rusti.	I.
34. Pechan György, szh. Sz.-György, Pozson- megye lkh. Sopron.	II.
35. Pechau József, szh. Tolna, Tolna m. lkh. Sopron.	II.
36. Pfeiffer Ferenc, soproni.	I.
37. Pindter Győző, szh. Bécs, lkh., Sopron.	I.
38. Pokorny Károly, soproni.	II.
39. Pollák Zsiga, soproni.	I.
40. Rátz Károly, soproni.	I.
41. Sáring Károly, soproni.	I.
42. Scheitz Mihály, Sz.-Margita, Sopron m.	J.
43. Schlauf József, soproni.	III.
44. Schnöller Károly, Kis-Marton, Sopron m.	I.
45. Schummel Tamás, Rákos, Sopron m.	J.
46. Semenetz József, Reichenau, Alsó-Ausztria.	J.
47. Stark Ede szh. Verona, Olaszország, lkh. Sopron.	I.
48. Stenakovich Othmár, szh. Lakompék, Sopron m. lkh. Illmitz, Moson m.	I.
49. Storno Kálmán, soproni.	I.
50. Thomm Ferenc, Zemenye, Sopron m.	I.
51. Wachtel Frigyes, soproni.	II.
52. Zehetbauer Rezső, soproni,	I.

K i m a r a d t a k :

53. Hickl Ede, Szarvkő, sopron m.
 54. Sz.-Györgyi Horváth Richard, szh. Kam-
mervár, Felső-Ausztria lkh. Sopron.
 55. Koch Robert, Tormafalva, Sopron m.

M a g á n t a n u l ó :

56. Pfohl József, Sz.-Margita, Sopron m. I.

Második osztály.

1. Bertók Mihály, Kőszeg, Vasmegye.	I.
2. Bieringer Miksa, Kapuvár, Sopron m.	I.
3. Boda János szh. Szany, Sopron m. lkh. Sopron.	II.
4. Bognár Gyula, Csepreg, Sopron m.	II.
5. Böcskeji Károly, Szergény, Sopronm.	II.
6. Böjtös Dénes, Németi, Sopron m.	I.
7. Brümmer Domonkos, Vöslau, Alsó-Ausz- tria.	I.
8. Csupor István, Szili-Sárkány, Sopron m.	I.
9. Dux Henrik, Német-Keresztur, Sopron m.	I.
10. Dvorzsák László, Sz.-György, Sopron m.	I.
11. Eörsy János, Sárvár, Vas m.	I.
12. Farkas Gyula. Sárvár, Vas m.	III.
13. Farkas János, Ikervár Vasmegye.	II.
14. Flanek Rezső szh. Bécs, lkh. Sopron.	I.
15. Fleck János, Sz.-Margit, Sopron m.	II.
16. Flieger Ede, Körmend, Vas m.	II.
17. Frisch Miksa, Sarród, Sopron m.	I.
18. Gayer József, Sárvár Vas m.	I.
19. Gaupmann Antal, soproni.	II.
20. Gärtner Zsiga, Sárvár, Vas m.	J.
21. Gerr Gyula, Nagy-Marton, Sopron m.	I.
22. Grössinger Rezső, Lajta-Pordány, Sop- ron m.	I.
23. Hintersteller József, Marcali, Somogy m.	II.
24. Hodászy Marcell, Septe, Vasmegye.	I.
25. Horváth Boldizsár, Sarród, Sopron m.	III.
26. Kammerloher Ferenc, soproni.	II.
27. Kelényi Ödön, soproni.	K.
28. Kolbenheyer István, soproni.	I.
29. Kollwentz Ferenc, Nagy-Höflány, Sop- ron m.	I.
30. Krausz Károly, soproni.	I.
31. Kreutzer Mór, Sz.-Gróth, Zalamegye.	II.
32. Kurucz Pál, Egervár, Vasm.	I.
33. Landgráf János, Sárvár, Vas m.	I.
34. Lang Gyula, Sárvár, Vas m.	III.
35. Lichtschein Márton, Sárvár Vas m.	II.
36. Lipp Ferenc, soproni.	II.
37. Manz János, Pándorf, Moson m.	II.
38. Markl Mátyás, Agfalva, Sopron m.	I.
39. Mayer Lajos, Loos, Sopron m.	III.
40. Ifj. Melier Dávid szh. Sz.-Péter. Vas m. lkh. Sopron.	II.
41. Idősb Meller Dávid szh. Győr. lkh. Sopron.	II.

42. Ifj. Meller Ignác, szh. Sz.-Péter. Vas m. lkh. Sopron.	I.
43. Idősb Meller Ignác, szh. Hegykő, Sopron m. lkh. Sopron.	I.
44. Nagy István, Répce-Szemere, Sopron m.	II.
45. Nagy Iván, szh. Vadosfa Sopron m. lkh. Sopron.	I.
46. Neumann Mór, Kőszeg, Vas m.	I.
47. Payer Gyula, Horpács, Sopron m.	I.
48. Permayer János, Kis-Marton, Sopron m. beteg.	*
49. Polster Gyula, Kőszeg, Vas m.	I
50. Puri Sándor, soproni.	II.
51. Robitza János, Nagy-Barom, Sopron m.	II.
52. Rupprecht Olivér, szh. Nagy-Geresd Sopron m. lkh. Sajtós-Kál, Sopron m.	*
53. Salzberger József, Jánosháza, Vas m.	I.
54. Schalkhas Károly, szh. Drosendorf, Alsó-Ausztria lkh. Sopron.	III.
55. Schillhan János, Horpács, Sopron m.	II.
56. Schönberger Izidor, szh. Fertő-Sz.-Miklós, lkh. Sopron.	II.
57. Seidler Adolf, szh. Sütör, Sopron m. lkh. Sopron.	I.
58. Spur György, Babot, Sopron m.	II.
59. Steiner Ignác, szh. Nemes-Kér, Sopron m. lkh. Sopron.	II.
60. Steiner József, Kis-Czell, Vas megye.	I.
61. Steirer Gyula, Csepreg, Sopron m.	III.
62. Straner Jenő, szh. Köccse, Somogy m. lkh. Sopron.	I
63. Supper Alfréd, Róth, Vas m.	I.
64. Szalay Béla, soproni.	J.
65. Tatarek Károly, Sz.-Gáll, Veszprém m.	I.
66. Thirring Ottó, soproni.	II.
67. Tompa László, Felső Paty, Vas m.	I.
68. Tomschitz Imre, Nagy-Hőflány Sopron m.	I.
69. Tóth László, Némedi, Sopron m.	II.
70. Ullein József, soproni.	II.
71. Wappl Antal, soproni.	II.
72. Weinberger Ödön, Zala-Egerszeg, Zala m.	II.
73. Winter Imre, mosoni.	I.
74. Wittmayer Ferenc, szh. Iván, Sopron m. lkh. Sopron.	III.

K i m a r a d t a k :

75. Engyeli Jenő, szh. Pozsony, lkh. Sopron.

76. Herzog József, Bábony, Somogy m.
77. Höller József, Sz.-Margit, Sopron m.
78. Kékesy Andor, Fertő Sz.-Miklós, Sopron m.
79. Kohlmann Rezső, Sárvár, Vas m.
80. Kollár László szh. Rákos, Sopron m.
81. Koller József, Nyék, Sopron m.
82. Laskay Ernő, Keszthely, Zala m.
83. Spieler Gyula, Sárvár, Vas m.
84. Wueskies Ignác szh. Babolcsa, Somogy m.
lkh. Kis-Martón, Sopron m.

Harmadik osztály.

1. Bauer Antal, Nagy-Martón, Sopron m.	I.
2. Beck Károly, soproni.	I.
3. Bergmann Ernő, soproni.	I.
4. Bründl Ödön, szh. Sütör, Sopron m. lkh.
Eszterháza, Sopron m.	I.
5. Buxbaum Zsiga, Kapuvár, Sopron m.	J.
6. Csillag Károly, Pápa, Veszprém m.	I.
7. Heim Lajos, Ollár, Zalamegye.	I.
8. Horváth Miklós, Vasvár, Vas m.	J.
9. Illés Zsigmond, Ujkér, Sopron m.	I.
10. Kakas Kálmán, Eszterháza, Sopron m.	II.
11. Kisfaludy Károly, Mihályi, Sopron m.	I.
12. Kliegl József, szh. Kis-Bér, Komárom m.
lkh. Sopron.	I.
13. Kluge Károly, soproni.	K.
14. Ludwig Agoston, szh. Salzburg, lkh.
Sopron.	II.
15. Maar János soproni.	II.
16. Mannhardt Mór, rusti.	I.
17. Maroevic Elek, szh. Kapronca, Horváth-
ország, lkh. Sopron.	I.
18. Mautner Jakab, Adorjánháza, Veszprém m.	I.
19. Mayer, Dávid szh. Pest, lkh. Sopron.	I.
20. Meiszl György, Nyék, Sopron m.	K.
21. Moyzer Imre, Sümeg, Zala m.	II.
22. Orbán Miklós, szh. Beled, Sopron m. lkh.
Szill-Sárkány, Sopron m.	II.
23. Pfeiler Károly, szh. Mariafalva, Vas m.
lkh. Sopron.	I.
24. Pliwa Ernő, Lichtenwörth, Alsó-Austria.	J.
25. Romwalter Aladár, soproni.	J.
26. Rózsás Geyza, Pusztá-család, Sopron m.	I.
27. Schell Zsigmond, Körmend, Vas m.	I.

28. Scheiber József, Dabroncz, Zala m.	J.
29. Schultz-Leitershofen Chlotár, soproni.	I.
30. Seltenhofer Lajos, soproni.	I.
31. Spur Lajos, Babot, Sopronm.	I.
32. Sulyok Antal, Pápa, Veszprém m.	I.
33. Weiner Mihály, Tana, Vasm.	J.
34. Weiner Miksa, Egyházás-Radóc, Vas m.	J.
35. Weisz János, Czenk, Sopron m.	I.

K i m a r a d t a k :

36. Graupe Pál, szh. Mármaros-Szigeth, Sopron.	
37. Koch Pál, soproni.	
38. Kühn Lajos, Kőszeg, Vasm.	
39. Winkler János Tófor, soproni.	

Negyedik osztály.

1. Biringer Ignác, Kapuvár, Sopron m.	I.
2. Biringer Miksa, Kapuvár, Sopron m.	I.
3. Démy Gyula, soproni.	I.
4. Fábrián Antal. Rába-Tamási, Sopron m.	I.
5. Ferenczy Gedeon, szh. Matyusháza, Veszprém m. lkh. Lőble, Somogy megye.	I.
6. Geiringer Ödön, Zala-Egerszeg. Zala m.	II.
7. Gerlach Henrik, soproni.	I.
8. Hertrum József, szh. Szombathely, Vas m.	I.
9. Hints Mihály, Szill-Sárkány, Sopron m.	II.
10. Klaber Győző, szh. Kis-Marton, Sopronm. lkh. Sopron.	I.
11. Kovács István, szh. Lemberg, Gácsország, lkh. Sopron.	I.
12. Krausz József, Csorna, Sopron m.	I.
13. Krisanich László, Kutas, Somogy m.	I.
14. Kutrovits István, Csepreg, Sopron m.	I.
15. Nérey Kálmán, soproni.	I.
16. Pertl István, szh. Himód, Sopron m lkh. Mihályi, Sopron m.	I.
17. Posztóczky Dénes szh. Dégh, Veszprém m. lkh. Vál, Fehérmegye.	II.
18. Schäffer Andor, szh. Kőszeg, Vas m. lkh. Csokonya, Somogy m.	II.
19. Steiner Arnold, Sümeg, Zala m.	I.
20. Straner Endre, Köccse, Somogy m.	I.
21. Szauer Koruel. szh. Debrecen. lkh. Sopron.	II.
22. Szedenik Benő, szh. Zala-Egerszeg, lkh. Sopron.	II.

23. Slaba Miklós, soproni.	I.
24. Tscheik Gustáv, soproni.	I.
25. Vérfi Tamás, Pápa, Veszprém m.	I.
26. Zobel Lajos, Német-Sz.-Mihály, Vas m.	I.

Rendkívüli tanuló:

27. Trogmayer Sándor, soproni.	
28. Wisinger Lajos, Lövő, Sopron m.	

Meghalt:

29. Giffing Sándor, győri.	

Kimaradt:

30. Moroevic Péter, soproni.	

Ötödik osztály.

1. Brandl Antal, soproni.	I.
2. Gahlen Károly szh., Csákvár, Fehérmegye,
lkh. Rákos, Sopron m.	II.
3. Kollár Geyza, szh. Szany, Sopron m.
lkh. Vaszar, Veszprém m.	I.
4. Neuhauser Béla, szh. Egyed, Sopron m.
lkh. Sopron.	I.
5. Udvardi Vince, Füle, Fehérmegye.	I.
6. Weber Gusztáv, szh. Bécs, lkh. Sopron.	J.

Meghalt:

7. Tschida Károly, szh. Kis-Marton, lkh.
Sopron.	

Kimaradt:

8. Eichberger József, soproni.	
-

G.**Tudni való a jövő tanévre.**

A jövő 1871/2-diki tanév kezdetével Sopron városa hitfelekezeti jelleg nélküli főreáltanodájának hatodik osztálya is fog megnyitni.

A beiratás október 1., 2. és 3-ik napjain délelőtti órákban 8-tól 12-ig az intézet hivatal szobájában történik.

A felvételi vizsgálatok, különösen az első osztályba lépők számára ugyan azon napok délutáni óráiban fognak megtartatni.

Közhírré tétetik egyuttal:

a) Hogy ezen főreáltanodában a n. m. közoktatási m. k. ministerium által megerősített tanterv szerint, a tannyelv magyar-német.

b) Hogy az egész évi tandíj az első, második és harmadik osztálybeli tanulók számára 12 ft.; a 4-ik, 5-ik és 6-ik osztálybeli tanulók számára pedig 15 ftban van megállapítva. Ezen összeg egyik fele a beiratás alkalmával, a másik fele pedig márczius hó kezdetével fizetendő be.

c) A könyvtári díjt 2ftjával minden tanuló kivétel nélkül tartozik mindjárt a beiratáskor lefizetni.

d) A reáltanoda 4-ik osztályába olyanok vétetnek föl, a kik három osztályu alreáltanodát, négy osztályu reálgymnasiumot, avagy négy osztályu algymnasiumot jó sikerrel végeztek, az utóbbiak azonban a mértani és szabadkéz rajzi jártasságukat kimutatni kötelesek.

e) Megkivántatik végül, hogy a tanulók, kik fölvétetni akarnak, szülőkkel vagy ezek helyetteseivel jelenjenek meg.

Wissenswertes für das nächste Schuljahr.

Mit Beginn des Schuljahres 1871 2 wird an der confessionslosen städtischen Oberrealschule in Oedenburg auch die sechste Klasse eröffnet.

Die Aufnahme der Schüler findet am 1., 2. und 3. Oktober Vormittags von 8 bis 12 Uhr im Amtszimmer statt. Die Aufnahmeprüfungen, besonders für die in die erste Klasse eintretenden Schüler werden an demselben Tage Nachmittags abgehalten.

Gleichzeitig wird bekannt gemacht:

a) Dass an dieser Oberrealschule nach dem vom h. k. ung. Unterrichtsministerium bestätigten Lehrplan, als Unterrichtssprache die Magyarisch-Deutsche eingeführt worden sei.

b) Das ganzjährige Schulgeld beträgt für die Schüler der 1., 2. und 3. Klasse 12 fl. ö. W., für die der 4., 5. und 6. aber 15 fl. ö. W. Die Hälfte dieses Betrages ist beim Eintritt, die andere Hälfte aber mit Beginne des Monates März zu entrichten.

c) Den Bibliotheks-Beitrag von 2 fl. hat jeder Schüler ohne Ausnahme gleich bei der Aufnahme zu entrichten.

d) In die vierte Klasse werden Schüler aufgenommen, die entweder eine dreiklassige Unterrealschule oder ein vierklassiges Realgymnasium, oder ein vierklassiges Untergymnasium mit gutem Erfolge absolvirt haben; nur müssen Letztere die nothwendige Fertigkeit im geometrischen- und Freihandzeichnen nachweisen.

e) Es wird schliesslich gewünscht, dass die zur Aufnahme sich meldenden Schüler durch ihre Eltern oder deren Stellvertreter begleitet werden mögen.

Sopron, 1871-ik évi Julius hó 29-én.

Ulber Mátyás s. k.,

ez évi igazgató.

